

nástroj pro zmenšování nerovností ve výsledcích vzdělávání způsobených socioekonomickými rozdíly.

2.6 Závěr: Porovnání indikátorů znevýhodnění v Anglii

Tato kapitola popsala několik indikátorů socioekonomického zázemí a jejich použití v rámci anglického vzdělávacího systému. Závěrem přináší výzkumné důkazy, jež porovnávají tyto indikátory ve snaze určit, který způsob měření znevýhodnění byl v době provedení studie z pohledu systému nejvhodnější (z hlediska dostupnosti a kvality dat a z hlediska explanačního potenciálu).

V roce 2014 ministerstvo školství zadalo organizaci RAND Europe a Pedagogické fakultě Cambridgeské univerzity úkol provést srovnání indikátorů znevýhodnění používaných v anglickém vzdělávacím systému, pokud jde o jejich schopnost vysvětlit nerovnosti ve vzdělávání.

Díky bohatým zdrojům výzkumných dat (*Longitudinal Study of Young People in England* obsahující výsledky v klíčovém období 4 a *Millennium Cohort Study* obsahující výsledky v klíčovém období 2) a široké škále měřítek socioekonomického zázemí, která nejsou běžně k dispozici v administrativních datech, byl tento výzkum schopen prozkoumat jejich relativní sílu predikovat výsledky žáků i praktickou stránku jejich potenciálního využití namísto běžně používaného nároku na bezplatné školní obědy.

Tento výzkum využil víceúrovňový model (regresní model zohledňující seskupování žáků do škol), který kontroloval širokou škálu charakteristik žáků (věk, pohlaví, etnický původ nebo místo bydliště) i charakteristik škol (typ školy, skóre kontextově vázané přidané hodnoty, které se dříve používalo jako měřítko celkové „kvality“ či „efektivity“ školy, podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podíl žáků s nárokem na bezplatné školní obědy a podíl žáků s angličtinou jako dalším jazykem).

Když porovnáme všechna měřítka a zástupné (proxy) ukazatele socioekonomického zázemí, většina závěrů platí pro primární i sekundární školy. Zaprvé se ukázalo, že vzdělání rodičů, povolání rodičů a charakteristiky domácností jsou lepším indikátorem než nárok na bezplatné školní obědy (ve variantě nároku kdykoli za posledních šest let, která se ve vzdělávacím systému běžně používá). Příčinou je pravděpodobně to, že tato měřítka jsou schopna zachytit jemnější aspekty zázemí dané domácnosti než indikátor FSM. Sběr těchto informací v celostátním rozsahu je ovšem nepraktický a obtížný, významně by zatížil státní rozpočet i školy.

Zadruhé, příjem domácnosti jako měřítko socioekonomického zázemí nefungoval tak dobře, jak se čekalo. Jak již bylo řečeno, příčinou je s největší pravděpodobností problém kvality dat, protože zjišťování příjmu prostřednictvím výpovědi respondentů trpí značnými nedostatky. Výzkumy naznačily, že použití administrativních dat pro měření příjmu se může ukázat jako velice dobré měřítko, které je však problematické z hlediska ochrany osobních údajů.

Zatřetí, výsledky rovněž ukázaly, že geograficky založená měřítka a údaje o zaměstnanosti členů domácnosti fungovaly jako indikátory hůře než nárok na bezplatné školní obědy. Příčinou byl nedostatek potřebných podrobností v datech (data se týkají malé oblasti, v níž žák žije, nikoli žáka samotného), a to vše navzdory faktu, že tato měřítka jsou již shromážděna a jsou dostupná. Výzkum ovšem naznačil, že používání těchto měřítek jakožto doplňkových, za účelem poskytnutí bohatšího obrazu o socioekonomickém znevýhodnění žáka, stále představuje pozitivní praxi a nemělo by být zcela zavržováno.

